

Fastrõ Mariko: suurusõ- hullustusõst tulnu vallalõ saia

Kae lk 2

Põlvan toimõndasõ priitahtligu söögipästjä

Kae lk 3

Pini vöi olla kodovalvja ja ka hää sõbõr

Kae lk 4

«Mino Võromaa 36» tulõmusõ

Viimätsle, 36. latsi ja nuuri võrokiilside kirätõie võistlusõ-
lõ «Mino Võromaa» saadõti 43
luku ja luulõtust. Kirätõid tult
kümnest koolist üle Vana-Võro-
maa ja üts ka Talna liinast.

Parõmba tüü avit võistlusõ
kõrraldajal Võro instituudil
vällä valli hindajidõ kogo, kon
olli Hollo Aimi Kreutzwaldi

UL

Eräpreemiä: **Laanõ Uku** (5a), «Kuis
lumõmemmest sai ahi» (avitaja Laa-
nõ Valdis)

I–III klass

I kotus – **Läniku Andero**, «Kiisu lus-
tisõit» (II klass, Mõnistõ kuul, oppaja
Pazuhanitši Asta)

II kotus – **Hainsoo Karl**, «Mu pini» (III
klass, Mõnistõ kuul, oppaja Pazuha-
nitši Asta)

III kotus – **Zvettleri Gerda-Grettel**,
«Lumi» (III klass, Mõnistõ kuul, Pazu-
hanitši Asta)

Eräpreemiä:
Rätsepä Mariliis, «Meil om neli
aastaaiгу» (III klass, Orava kuul, op-
paja Säinasti Ene)

Osola põhikooli III klass, «Aituma,
egä vanaimä ja vanaesä» (oppaja
Siska Kristina)

IV–VI klass

I kotus – **Liivat Uba Erik Hendrik**,
«Taivakunstinik» (VI klass, Haani
kuul, oppaja Leidi Kersti)

II kotus – **Liivat Uba Ernst Jaak**,
«Hiir ja puutrihiir» (VI klass, Haani
kuul, oppaja Leidi Kersti)

III–IV kotus – **Juhani Eli**, «Minka üle
mi naara ja naarahta» (VI klass, Talna
reaalkuul)

Vija Gete-Ly, «Mullõ miildüs opmisõ
maik» (VI klass, Vilustõ põhikuul, op-
paja Saarõ Hedy)

Eräpreemiä:
Tšugurovi Ron Enri, «Ma tii kodo-
tüüd» (VI klass, Haani kuul, oppaja
Leidi Kersti)

Rüütli Henri, «Vanavanaimä, naabri-
miis ja mõtstsiga» (IV klass, Haani
kuul, oppaja Leidi Kersti)

Karu Helena, «Esädepäiv» (VI klass,
Parksepä keskuul, oppaja Käre
Ene)

majamuusõumist, Laanpere
Helle Võro latsiraamadu-
kogost, võro keele ja võrokõisi
juttõ sõbõr Kaha Kaido ja opi-
laisi iistkõnõlõja Rahmani Elo
Osola põhikooli 9. klassist.

Parõmba kirätüü jõudva
Võro instituudi kodolehe pää-
le ja parõmbilõ kirotajilõ pand
instituut üten rahvakultuuri
keskusõga vällä avvohinna.

Haagi Miia, «Kärbläse mõttõmõlgu-
tus» (VI klass, Parksepä keskuul,
oppaja Käre Ene)
Piiri Heidi, «Meil om viil neli aasta-
aiгу» (VI klass, Vilustõ põhikuul, op-
paja Saarõ Hedy)

VII–IX klass

I kotus – **Rõõmusoksa Liisbet**, «Meil
om neli aastaaiгу» (VIII klass, Haani
kuul, oppaja Leidi Kersti)

II kotus – **Henningu Lisanna**, «Sõast
ja rahust» (VII klass, Võro Kreutzwal-
di kuul, oppaja Linnamäe Helena)

III kotus – **Silberi Roberto-Carlos**,
«Ülestähendüse sõakäügist» (VII
klass, Võro Kreutzwaldi kuul, oppaja
Linnamäe Helena)

Eräpreemiä:
Liiberti Liisa-Annika, «Elu om kallis
lännü» (VII klass, Antsla gümnaa-
sium, oppaja Rebase Liivia)

Kelbi Mattias, «Kärbläne saina
pääi» (VII klass, Võro Kreutzwaldi
kuul, oppaja Linnamäe Helena)

Veri Ralf, «Millest mõtlõs kärb-
läne saina pääi» (VII klass, Võro
Kreutzwaldi kuul, oppaja Linnamäe
Helena)

X–XII klass

I kotus – **Laanjõe Karolin**, «Mu kamb-
rin kummitas» (XII klass, Vahtsõliina
gümnaasium, oppaja Allasõ Tiia)

II kotus – **Viikmani Rainer**, «Vabahu-
sõ hind» (XII klass, Vahtsõliina güm-
naasium, oppaja Allasõ Tiia)

Eräpreemiä:
Heliste Klaidja, «Aasta» (XII klass,
Vahtsõliina gümnaasium, oppaja
Allasõ Tiia)

Kriibi Helena, **Kannimäe Elena**,
«Liikminõ om mäng, mäng om liik-
minõ» (X klass, Antsla gümnaasium,
oppaja Rebase Liivia)

Opilaisi uma keele mälomäng

KABUNA KAILE

**Võro instituudin mängiti
urbõkuun opilaisilõ mõtõl-
dut võro keele ja kultuuri
mälomängo. Edimädse
kotussõ vei kodo Haani
kooli 8. klassi opilasõ Vodi
Õnnõlõim, Rõõmusoksa
Liisbet ja Rüütli Hugo.**

Seo olf instituudil kolmas
kõrd Vana-Võromaa kuulõ 8.
klassi opilaisi mälomängolõ
kutsu. Timahava võti kutsõ
vasta kuus võistkunda viiest
koolist. Mälomänge pee-
täs parhillatsõl aol pia egän
keskusõn ja neo omma popi.
Arvada tuuperäst, et seo om
hää viis tiidmiisi mano saia
ja mõos meelee kah häste:
ku vastust ei tiia, saat vastu-
tust jaka, ja ku tiiat, om jaet
rõõm viil suurõmb.

Vodi Õnnõlõim ja Rõõmus-
oksa Liisbet mälomängo
võitja-tiimist ütli, et näide
jaos olli küländ lihtsä neo
küsümüse, miä käve keele
ja kultuuri kotsilõ. Mõlõmba
tütrigu koton kõnõldas võro
kiilt. Mano om tulnu keele- ja
kultuuritiidmiisi koolist, kon
noorõmbin klassõn olf kõrra
nädälin võro keele tunn, ja
ka lihtsä ilma ja inemiisiga
kokko puttõn. Ku küssi, mil-
le poolõst võro kiil esieräline
om, sis om näil keeletiidlik
vastus kah õkva võtta: väega

SIMMI SILLERIINI PILT

**Timahavadsõ võro keele ja kultuuri mälomängo võitja-tiim: Vodi Õnnõlõim, Rõõmusoksa
Liisbet ja Rüütli Hugo.**

pallo tarvitõdas täpitähti ja sõna
lõpun om tihtsäle kakkõhelü.

Õnnõlõimu ja Liisbeti mee-
lest tege paigapäälidse kee-
le mõistminõ kodokotussõga
lähkumbäs. Seo om esihindäst
tarvilinõ teedüs noidõ jaos, kiä
omma võtnu tsihis, et elo Võro-
maal piät alalõ jäämä.

Rohkõmb päämurdmist olf
Õnnõlõimu ja Liisbeti jaos
küsümüisi man, minka tahe-

ti teedä mõnõ kotussõ kotsilõ
Vanal Võromaal. Üts rassõm-
bit olf näide ja kõigi tõisi nuu-
ri mälomängjide jaos näütüses
pildi-küsümüs, miä käve Uma
Pidoga kõüdedü laululava kot-
silõ Indsikurmun.

Võimaluisi Vana-Võromaa,
võro keele ja kultuuri teemal
tiidmiisi pruuvi löüd huvilinõ
ka Võro instituudi kodolehe
päält jaost «Viktoriini».

Parõmba Vana-Võromaa,
võro keele ja kultuuri tundja

1. kotus – **Vodi Õnnõlõim**,
Rõõmusoksa Liisbet, **Rüütli
Hugo** (Haani kuul)
2. kotus – **Allasõ Laur**,
Janno Karl-Markus,
Toomsalu Robert Maximilian
(Võro Kreutzwaldi kuul)
3. kotus – **Serva Kadi**,
Pruuli Liisa, **Saarõ Hindrik**
(Osola põhikuul)

Võrokiilne jutupäiv kuts Sännäle

Vana-Võromaa latsõ omma
oodõdu 18. lehekuul (18.05)
kell 11 Sännä kultuurimõisahe
Jaigi Juhani avvus võrokiilseit
juttõ kõnõlama.

Jutupäävä mõtõ om meelen
pitä Sännä mõisan sündünüt
Võromaa kiränikku Juhan
Jaiki (1899–1948), kink loo-
mingun lõvvüs pallo rahva-
list jutujüvvä. Ku Juhan olf
ütesä-aastanõ, nakaš tä esä
1908. aastagal luuma Möldre-
oja tallo Luhamõtsa küllä,
midä põra ähvårdäs Nursipalo
sõaväelidse hafotusvälä laen-
dusõ ala jäämine.

Võrokiilsele jutupääväle
omma oodõdu Vana-Võromaa
latsiaidu ja kuulõ latsõ. Egä
osalinõ kõnõlas üte võrokiilse
jutu, ette vöi kanda ka hindä

luudut. Kõgõ parõmba jutu-
kõnõlõja valisõ vällä kullõja,
kiä saava umalõ lemmikulõ
helü anda. Täpsempä saa kõgõ
kotsilõ lukõ Võro instituudi
kodolehe päält. Jutupääväle
kirja pandmisõ perämäne aig
om 12. lehekuu päiv 2023.

Sännä külä ja taa lähkü kant
om kultuurilidsõlt rikas kotus.
Om jo Sännäst peri ka võro ki-
rändüse klassik Artur Adson
(1889–1977), kink avvus siiä-
ni 20 kõrda olnut võrokiilset
luulõlugõmisvõistlust peetäs
jutupääväga üstõdõsõ ala.

Jutupäävä kõrraldas Võro
instituut kuuntüün MTÜga
Sännä Kultuurimõis. Pääväle
omma oodõdu kõik huvilidsõ.
Jutupäävä alustusõn saa nätä-
kullõlda ka Papa Kreutzwaldi
Õueteatri näütlejide ülesast-
mist.

UL

Küsümüse ja vastussõ võrokiilsi kongressi kotsilõ

Võro liinan Kandlõ majan pee-
täs mahlakuu 22. pääväl kellä
10–17 edimäst võrokiilsi kong-
ressi. Kongressi kokkokutsmi-
sõ päämine iistvidajä om kirä-
nik Kauksi Ülle.

Mille kongress kokko kutsutas?

Võrokiilsi kongress kutsu-
tas kokko, et üten arota, kuis
parõmbahe hoita umma põlist
kiilt, kultuuriperändüst ja elo-
keskkunda. Et võrokõsõ saasi
kõgõ taa üle esi otsusta.

Kiä vöi kongressile tulla?

Kongressile vöi tulla saadi-
kus egä inemine, kiä esi tund,
et tä om võrokõnõ ja kiä om
saanu viie inemise helü. Hää

olnu, ku saadikidõ siän olnu
umavalitsuisi ja asotuisi juh-
tõ, külävanõmbit, ettevõtjit,
oppajit ja luujit – võimaligult
mitmõsugumaidisi inemiisi.

Midä kongressil tetäs?

Võrokiilsi kongressil nõsta-
mi üles Võromaa elo, luudusõ,
võro keele ja kultuuriperändü-
se küsümüse. Nailõ küsümüi-
sile otsitas vastussit ja peetäs
plaanõ, kuis panda hinnäst
seenitsest inämb masma ku
Vana-Võromaa põlinõ rahvas
ja tetä nii, et meid parõmbahe
kuulda olnu.

**Minkas piät olõma valmis
kongressi saadik?**

Saadik piät olõma valmis
kongressi plaanõ arotama,
naidõ puult vai vasta umma
hellü andma ja ka edespäi
naidõ küsümüisi pääle märkmä
vai midägi naidõ lahendamisõ
hääs tegemä. Saadigu valiva
hindä siäst võrokiilsi kongressi
vanõmbidõ kogo, kiä sais võro-
kiilsi ütitside huvvõ kaitsmisõ
iist kooni järgmädse kongres-
sini.

**Kas taa võrokiilsi kongress
om iks õigõ asi?**

Eesti om vaba ja demokraat-
lik maa, kon om tävveste loo-
mulik ja sääduslik, et inemi-
se arotasõ esi uma maa ja elo
küsumüisi ni võtva aktiivsõhe

ossa naidõ üle otsustamisõst.
Võro asi om ka Eesti asi. Säänt-
sen vaban, demokraatligun ni
võro- ja eestimiilsen vaimon
peatäski võrokiilsi kongressi.

**Kas taast kongressist mää-
nestki kassu kah om?**

Kongressist om kimmähe
kassu, selle et ku mi, võrokõsõ,
esi uma maa, rahva ja kee-
le pääle ei mõtlõ ja taa iist ei
saia, sis kiäki tõõnõ ei tii tuud
ammuki. Nigu vanasõnagi üt-
les: kiä keväjä künd ja külb, tuu
saa sügüse vai midägigi, a kiä
ei künnä, ei külvä, tuu ei saa
mitte midägi.

LÄTE: VOROKONGRESS.EE

M Ä R G O T U S

Kohe omma jäänü tarkus ja parajus?

FASTRÕ MARIKO,
nimmiuurja

kiä om kasvai kõrragi sõitnu Sõmmõrpalu-Nursi tii pääl üle raudtii, saa arru, et säält üle suu Jubalt Sõmmõrpallu tii ehitämine määnegi mõistlik mõtõ ei olõ. A nojah, ega nä ei olõ jo kuuldn juttõ tuust, kuis sinnä ülesõidu kõrvalõ mitu tanki tõsõ ilmasõa aigu är om uppunu. Nä omma hääuskja: ku mitu Võrumaa mäge ruusa-havvas tetä ja säält hulga ruusa sohu vitä ja tii sinnä pääle tetä, tugõvdas tuu Eesti kaitsõvõimõt.

Tiivirise vana kuusõheki omma ao joosul suurõs kasunu ja jääse järjest inämb ette hakkõtegitjile. Ku mõnõn kotussõn nuu ka kaitsva tuu iist, et talvõl lumi tii pääle es tuisanu, sõs lubatas tuu vasta sinnä plastvõrgust lumõtõkkõ ette panda. Muiduki, ostami naftat, teemi plasti ja plastist võrkõ, miä ei mädäne är 500 aastat, kuigi tii veeren üles pantult saa võrgust praht vast mõnõ talvõga.

Üteäkki om rõivit maailma saanu ilmadu hulk ja noidõga ei mõistõta midägi pääle naada. Päält paari mõskmist omma rõivil mulgu seen, pud-saja pääl, vällä vinünü vai moodust vällä. Mis sõs tiit tuu rõivaga? Mõistlik olõs tuu

ümbre töödeldä. Ku vanast ehitedi vahtsõnõ tarõ, tarvõtõdi vana maja palkõ mõnõ väikumba huunõ tegemises. Suurõ inemise rõivist tetti lat-silõ rõivit, peris pulstõst tetti papõrd. Täambädsel aol võis-si sõski kah vannu rõividõ ärpruukmisõs mõnõ mõistlikumba vie löüdä.

«Majandus piät jo kasuma!» kostõtas vasta. Kel rahakott suur, tuu ka hirmutas säält man. «Ku mi ti mõtsa maha raku ei saa, sõs tüükotussõ kaosõ, esieränis Lõuna-Eestist!» «Ku mi Nursipallu harjutama minnõ ei saa, sõs lätt Eesti kaitsõvõimõkus hoobilt halvõmbas!» Hirmutaja arvasõ, et võiva vaesidõ paiklikkõ suu tsipakõsõ rahaga kinni topi. «Ku sa umma maad vai maia riigile väiku raha iist är ei anna, sõs võetas käest ilma iist!» «Ku ei lepü väiku talumistasuga, sõs ei saa mitte sukugi!» «Ku pil-lut rõivit prügükasti vai palutat är, teemi trahvi!»

Täambädses pääväs om selges saanu, et majandus ei saa lõppõmalda kassu – tuu tulõ õnnõ luudusõ, elukeskkunna ja latsõlatsi arvõlt. Parhilla tundus, et täambädsõ ao elun lajatas raha vägi. A kõkõ ei piä vaihtama raha vasta. Mõistlik inemine ei raiska. Nii nigu inemise kasv jääs kunagi kinni, või ka majandus jäiä sama kotussõ pääl pidämä. Ku mi märgi kasvai kümne aasta tagust aigu, 2013. aastat, sõs kas mi elli hulga halvõmbahe ku täambä? Mullõ külh takast-perrä nii ei tundu. Täambädsel aol om vaia suurusõ-hullustusõst ja egä hinna iist rikkas saamisõ tahtmisõst vallalõ saia. Om vaia tagasi saia mõistlikkus ja mõõdukus. Ot-sussidõ häid ja halvu külgi tulõ inämb läbi märki, inämb luku pitä edevanõmbidõ tarkuisist. Hoita umma maad.

kõpõstõ vällä tulõma, ku poolõ tii pääl ussõ mano näi järgmäst samasugumast, a viil suurõmbat prussakut. Kedägi tuul pääväl koton es olõ, nii et appi-rüükemisest kassu ei määnestki. Tull hädä-abiplaan vällä märki.

Ma olli koskilt kuulnu, et mutukilõ müldüis bluusi-muusiga. Esiki ei usu, et seol määnegi tiidüs takan om, a hädän avitas egä hää mõtõ. Nüüsis panni raadiost bluusi mängmä ja meelüti prussagu makiga ütte nukka unikudõ kokko. Perän, ku taad luku paigapäälitsile vanõmbilõ kõnõli, sai va nä kõva kõtutävve naardä ni seleti, et neo prussagu olõ-i ohtligu, nigu omma seokandõ kiholasõ. A egä kõrd, ku mõnt troopilidsõmbat mutukat näe, tulõ müilde, et säält, kost ma tulõ, om luudus tõistmuudu. Jõvva-i är uuta, et taad kõkkõ joba jäl nätä.

Ciao!

Mõtõlus

Olõ-i vaia nii pallo lubada, ku lubahuisi täütä ei jõvva

Tahassi märgota, kohe mi pannimi 750 miljonit eurot, miä vahtsõl valitsusõl eelarvõ tasakaalustamisõs vaia lätt.

Mi olõmi kõik tuu är kulanu. Ma, sa ja terve Eesti rahvas. Kül meil iks om hää elo olnu ja kül mi olõmi rikka olnu. Õga niisama es kuulõtõ-da ette, et päsemi viie rikkamba riigi hulka.

Mi olõmi iks kõgõn edimädse. Inflatsioon om meil kõgõ kõvõmb. Niisama lätsi vahepääll kallis elektri, gaas, lainu.

Sõögikraam om joba kallimb ku Soomõn. A ega kiäki käse ei kallist süüki osta. Kunagi lubasimi süvvä vai kardohkakuuri, ku muud ei olõ. A muud om. Kardohkakuuri viil ei süü, a poodist ostami allahinnatut ja muud odavampa kraami.

Om ka noid, kiä poodin hindu ei kae. A musugudsõ pensioonäri ei jõvvaki hindäle hääd ja parõmbat osta. Ku lainu, kütte ja elektri är massat, sis jo mõt-lõt hirmuga, kuis järgmädsõ pinsipääväni vällä viät.

Tan Lõuna-Eestin eläse inemise vähämbält ummin elämiisin. Kõigil om iks katus pää kotsil ja pallodõl uma pindremaa. A mõnõn paigan omma aša tõistmuudu.

Käve minevä sügüse Ida-Virumaal huvisõidul, tõisi paiku siän ka Narvan. Liin olf illos, suursugudsõ vana maja vanaliinan ja sõs viil suurõ paneelmaja. Tundu, nigu olõssi kõik kõrran. A ku sõidimi liina viirde, kon olli lõpmalda garaazikooperatiivi, sis hiitümi õkvalt är. Egä neläs-viies autokuur olf korsnaga ja nigu reisijuht selet, eläse säält inemise. Perride kaupa, selle et näil ei olõ rahha, et kortõrin ellä. Vast naatas nüüd vähämbält oppajilõ niipallo palka masma, et nä es pidänü autokuuri kolima.

Inne valimiisi olliva kõigil suurõ lubahusõ. Kes lubasi, et elektri hind tulõ kolm, kes kuus senti kW iist. Ja midä kõkkõ viil. Ainumadsõ, kiä pia midägi es lupa, olliva reallistligu hääpoolidsõ.

Kes noid lubahuisi usksõva, nuu umma külh pettä saanu. Om kuulda, et vaia om vahtsit reformõ, tulõ kõkkõ kärpmä naada ja mano mõtõlda massõ nigu vara-, auto- ja maamass. Kost muido tuu kolmveeränd miljardit kokko saa.

Ma mõtlõ, et sis olõ õi vaia valimiisi aigu nii pallo lubada, ku täütä ei jõvva.

URMI AILI

Ilma heränemine

Suidsuliha ja kõomahl. Kõomahl ja suidsuliha. Sääne om Võro-maa uma mekk munapühi aigu.

Ahokütmise huuag saa läbi. Tuu om pikk aig, vähämbält puul egäst aastast, ku mi maal päävä lämmistäväst väest veitüs jääs ja tulõ ahotuli appi kutsu. No om finišijuun nätä!

Päiv paistus. Paistus maa pääle ja perrä ei jätä. Tuud lämmin ja paitust tundva siimne maa seen, nakkasõ juuri ala kasvatama ja hinnäst taiva poolõ sirotama. Õigõ pia om maailm mi ümbre hulga rohilidsõmb, nigu olõs tõsõ küle käädnü.

Kevvõi om käen. Läätt vällä, kullõt. Ilm om täüs vidinit, vudinit, kidinit, kudinit, pidinit, pudinit, silinit, vilinit, vilinit, habinit, hubinit, tsibinit, rabinin, pabinin, tsobinit ja tsu-binit. Midägi om kimmale viil, egälütel uma pää seen uma helü.

RAHMANI JAN,
Uma Lehe päätoimõndaja

UMALEHT

Tulõ vällä egä katõ nädäli takast neläpäävä.

Toimõndusõ aadrõs: Tartu 48, 65609, Võro liin

E-post: info@umaleht.ee, tel 78 222 21

Kodoleht: umaleht.ee

Molvihk: facebook.com/umaleht

Päätoimõndaja: Jan Rahman, tel 56 922 841, jan@umaleht.ee
Abitõimõndaja: Kaile Kabun, info@umaleht.ee
Keeletoimõndaja: Laivi Org, laivior@gmail.com
Latsinuka toimõndaja: Mariko Faster, latsinukk@umaleht.ee

Uma Lehe toimõndusõ kolleegium:
Tiia Allas, Külli Eichenbaum, Aapo Ilves, Kaido Kama, Ülle Kauksi, Rainer Kuuba, Evar Saar.

Välläandja: SA Kultuurileht, kl.ee

Tellmine: Express Post AS, tellimine.ee, tel 617 7717

Kiri Võrolt

Kiränik LUMISTE KATI and värskit mõttit, kuimuudu egäpäävaello vaeldust löüdä, ja märgotas tuust, miä parasjago süäme pääl.

Vunki täüs Võro

Ildaigu löüdsõ hinnäst Võro liinaliinibussi silmämän ja mõtli, kas Võro liin om sis vunki täüs vai olõ-i. Om mõni ütsik päiv ja johtuminõ, ku mõtlõ, et Võro om tõtõstõ lahhe.

Perämädsõ kõrra olli urbõkuu 18. ja 24. pääväl.

18. urbõkuul olf Kandlõn suur kõiki kollõktiivõ kontsõrt ja perän sai paikligu bändi Hää Story perrä jalga keeruta. Seo, et tandsupõrmand kõrraga rahvast täüs sai, kiäki es pelgä ja kõik tävve rõnnaga ütten lätsi, olf nii äge!

Inne maarahva naisipühä alostust, 24. urbõkuu õdagu «Savvusanna sõsaridõ» Kandlõ ekraani pääle jõudmisõl tundõsõ, kuis hõisk pääle tulf.

Kandlõ vüürus olf joba puul tunni inne kino alostust rahvast täüs, nigu avvustusõst ja oodussõst ilosa läbielämise vasta. Tulnu olli kinä inemise, osa maa soolast, kiä liigus, luu ja lehvitäs. Kelbä Heiki ütelf, et seo om nigu pido, ku saal om rahvast täüs. Seo olfgi pido-tunnõ, pakuti handsat, hapund kurki ja Veeroja Eda suidsulihha pääle. Mängiti karmoškät. Ku sisse astõ, kuuli «Amelie» filmi tunnismuusikat, tuu om üts mu lemmikit, miä süäme makõhalusalõ kokko tõmbas. Ma es saa tõistmuudu, ku kut-si üte tandsulõvi hindäga valssi keerotama.

Mullõ miildü, et paar essä olli uma kasumisõian poja ütten võtnu, et nimäki naisist parõmbalõ arvo saama opnu. Taha, et mu poja taad filmi nännü.

Film olf hää, rahvas naard mitmõn paigan ütten. Inne ja perän laulõti võro keelen, perän filmi nõssi saal pistü ja plaksuf.

Filmin omma halusa teemä, miä ekä naist ummaviisi pututasõ. Naasõs olõmisõ välläkan-nahtamada kergüs vai rasõhus saa sannelava pääl nii ehtsälõ puhtas mõstu.

Filmi produtsent Ostrati Marianne om latsõn olnu Klooga latsilaagrin mu kasvandik. Ma esi ei olõs tedä ilmangi är tundnu – 20 aastakka tuust jo müüdä lännü.

Perän filmi arotusõl jäi kõrvu üte päält 60aastadsõ mehe ütelf, et timä naist naisist õks arvo ei saa, no nii tõistmuudu omma nimä. Seost ei saa jäl ma arvo. «Tan,» tsurmassi käe süäme pääle, «olõmi kõik üttemuudu.»

Hintsä Anna kallistus olf läm-mi ja kimmäs nigu Maaimä uma, seod olf ka filmi seen tunda. Tsi-pa kipõ olf tiidmine, et mindäs edesi savvusanna Kütiorgo ja ma ei saa ütten minnä. Aitjumma noilõ, kiä süämega asjo tegevä ja loova Jummal sekkä!

Ma käve riidi Võro liinasan-nan, miä om kah üts umma-muudu kotus ja minkast saa sügüse mu «Mino Võro» raamatust lukõ.

Argõntiina
kiri

Vahetusopilanõ
RAJU ELIASABET
and teedä, kuis
eletäs kavvõn
Argõntiinamaal.

Hola! Como estas?

Seost aost, ku ma edimästä kõrda Argõntiinat linnugiaknõst näi, om müüdä lännü piaaigu katõssa kuud ja pallõ vett om mere juusknu. Inämb tii-i ma suuri silmi, ku kiäki veiniklaasi ijäd pand, viinamarju kuur vai kahvli ja väid-se segämini pidolavva pääle viskas. Olõ sula-nu massi, võtnu umas kõik vahtsõ, andsagu ja esiki naanu mõnnu tundma taast ladina elost. A ku om üts asi, minka ma tan harinõ-i eloilmangi är, omma neo mutuga. Inne ku ma Argõntiinaadõ tullü, loi raamatit ja kai dokumentaalfilme mõtsi-

Priitahtligu Põlva söögipästjä

RAHMANI JAN

Joba päält kuu ao sais Põlvan Edu keskusõ park-la man uulidsa veeren muudsa söögikapp. Tuu om kapp, kohe saa perrä-jäänüt söögikraami viia ja kost egäüts saa tuud hindä tarbõs võtta. Kappi hoit käügin MTÜ Põlva-maa Tsõõrimajandus, kon säidse naist priitahtligult söögikraami pästvä.

«Mi tegemiisi mõtõ om söögikraami tsõõrimajandus. Et söögikraami, miä kongi perrä jääs, es visatu är, a tuud saanu inemise tarvita. Ku ka sis midägi perrä jääs, saanu tuu eläjile, näütüses kannulõ vai lambilõ. Ja ku sis jääs viil midägi perrä, sis tuugi tulõ luudusõlõ tagasi anda, mul-las tetä,» seletäs Põlvamaa tsõõrimajandusõ üts iistvidä-jä Mesaku Merlin.

Ilmakimmäs ja külmä-kapiga söögikapp, miä saa osa vaiamineväst elektrist pääväpatarei abiga, avitas tsõõrimajandusõ priitahtli-gõl söögikraami pästä. «Seo ei olõ meil sotsiaalprojekt, a om keskkunnaprojekt. Sot-siaalprojekt om tuu, et noil, kinkal api vaia, söödetäs kõtu täüs. Mi püvvämi hoi-ta söögi väärtüst, et tuud es pantu prügü sisse,» kõnõlas tsõõrimajandusõ tõõnõ iist-vidäjä Kolga Anu.

Inemine, kiä kapist söögi-kraami võtt, ei piä kannata-ma majandusligun puu-dusõn. Väega tihtsäle läävä koolilatsõ trenni minnen kapist müüä ja omma väega

SILMÄ SANDRI PILT

Põlva söögipästjä: Purga Birgit, Kallastu Kanni, Kolga Anu, Niinemäe Merlin, Mesaku Merlin, Lattu Kristiina ja Irbo Kerli.

rõõmsa, ku saava midägi suuh-tõ tusada, kõnõlõs Mesaku Merlin. Tä ütles viil mano, et mõnõ omma kaivanu, et omma kapist mitu kõrda müüdä käü-nü, a kapp om tühi olnu. «Mi puult kaiõn om tuu väega hää, selle et mi ei piä midägi är vis-kama ja är kraamma, a näemi, et seo süük om lännu tsõõri pääle. Seo omgi mi tsõõri-majandusõ mõtõ, et süük löüdnü tarvitaja. Tarvitaja

saisukotussõst ma saa muido-ki arvo, et seo või veidükese kurvas tetä. A mi soovitami mitte perrä jättä ja õks kapi mano kaia, kimmäle naaratas õnn kunagi kõigilõ,» löüd Mesaku Merlin.

Tuujaos, et söögikraam kap-pi jõudnu, tegevä priitahtligu söögipästjä ummi egäpäävõtsit tsõõrõ. Süüki jääs perrä pää-midselt söögikotussil ja söögi-puutõl. Parhilla om poodikett

Coop tuu kotus, kost perrä-jäänüt söögikraami pästetäs, a tsõõrimajandusõ naasõ uut-va üten lüümä ka tõisi Põlva söögipuutõ. «Meil käu tuu niimuudu, et poodi ei piä esi seod kappi täütmä. Mi priitahtligu käävä kokko kõnõldul kellaaol ja toova söögi är, nii et poodilõ mi kuurmat ei anna,» seletäs Kolga Anu.

Edimäne kuu aigu söögi-kapiga majandamist ja hääd

vastakostust om andnu prii-tahtlikõlõ huugu mano. Egä päiv vahetõdas teedüst ja hoi-tas helevüst üllen. Edesi plaanitas tugõjidõ ja vallavalitsusõ abiga vällä säadi tõõnõ söögi-kapp tõõsõn Põlva veeren. Viil om plaanin söögikapi läh-küle panda kompostri. Põlva kunstikooli latsi abiga tahetas söögikapp, et tuu parõmbalõ silmä jäänü, kirivämbäs kah värvi.

Priinime lugu

Rubriigin kõnõldas perekunnanimmi periolõmisõst ja tähendüsest.

Reitkam ja Atspool

Mõnikõrd omma priinimmis saanu asju nime, minkast seo-ilmaaigõ inemine ei tiia ki midägi. Kangakudamisõ sõna-varaga või olla nii lännu.

Kanepi praoskilõ Rothilõ miildü väega nimmi valli mitte õkva, a asju kaudu, miä nime saajat vai timä ammõit iseloo-mustiva. Timä olf ka edimäne talupoigõlõ nimepandja, aastagal 1809. Takasttulõja saiva timä päält snitti võtta. Nii pand' tä Erästvere Rautsepä Hansi Jürile nimes *Wassar* ja Loko kõrd-simehele *Kamm*. Erästvere külän elänü kangru Kustav (Gustav) uma suurõ perrega sai nime *Reitkamm*. 1826. aastagas olf seo pere kolinu Vana-Piigandi valda Hanni tallu ja nimi olf lühendet kujulõ *Reitkam*. Parhilla om priinimel Reitkam 34 kandjat.

Reitkamm, ka *reetkamm*, *reekam*, *reikamm*, *reigam*, om sõna, midä om tunnõt kõgõl eesti keelealal. Tuu asi om nigu hõrrõ suga vai suur kamm, midä pruugitas kanga tellipuiõ pääle mähkmisel, et lõimõ-langa är es vassunu. Parlanõ eestikeeline sõna om *kanga-reha*. Tegeligult pruuksvõgi tuud tüüriista opnu kangru. Harilik Võrumaa mähkmine käve puupirdõst lappõga, miä

lõimõvahelikõ vahele tsusiti. «Reeduga meil vanast küll es mähitä,» om ütelnü Reedi Leena Koorastõ vallast.

Sõna esi om peri saksa kee-lest, kon üteldäs *Reedkamm*. Vanan alamsaksa keelen üteldi *reedekam* vai *reidekam*, säält om peri ka *-ei*. Lisas Kanepi nimele Reitkam om häste tunnõt Kullamaa-Märjamaa vahelt Tolli mõisast peri sama tähendusega priinimi Reigam.

Vahtsõliina mõisan panti priinimi *Atspool*, minkal om parla umbõs 10 kandjat, lisas 14 kandjat nime tõisõndusõl *Atspol*. Seo nime sai kolm vel-le Jakop, Piitre ja Jaan Kāpā külän, a peri olli nä hoobis Oravilt Kaamnitsa küläst. Ka Vahtsõliina pastor Masing taht-sõ priinimmis panda harilikkõ sõnnu ja sõnnu tüüriistu kottalõ. Atspuul om tuusama asi mia tsolohk vai süstik, kõgõ harili-gumb asi kanga kudamisõ man, lõimõlang sisse pooli pääle mäh-hit, läbi koelangu hiitä. Ku süs-tik om vast saksa lainsõna (vrd *Schiffchen*, *Schützen*) ja tsolohk vinne uma (челнок), sõs atspoo-li takan on keskaigõ alamsak-sa *schotspõle* [skotspoole] 'hiit-mise puul'. Tuust sõnast om mi keelen jäänu perrä otspuul (kah tunnõt sõna) ja *o-* om muutunu *a-s*: *atspuul*. Mulgi- ja Tartu-maal om tunnõt ka sama lain-sõna pikemb varjants *kotspuul*, Tõstamaal *sotspool*.

SAARÕ EVAR

Rahulitse ao järgi tulõva pühä

NÕLVAKU KAIE

Ku sulama nakanu muld lõhnas, vesi kraavin solisas ja kostki viil hääd puhast suitsulõhna kah tunnõt, sis tulõva miilde munapühä vai lihavõttõ latsõn. Vai ka üles-tõusmise pühä, nigu vana-imä alasi ütël.

Ei olõ säänest keväjet latsõaost miilde jäänü, ku naide pühhi aigu paks lumi maal os ollu. Õks sulavesi ja kuldnokalaul ja suits, mea oja veerest sanna mant tarõ poolõ nõssi. Mitu kuud aidan suulvii sisen saisu-nu sea külletükü taheti suvõs ärä suitsuta ja olf alalõ kommõ, et tuu tüü võeti ette enne liha-võttepühhi.

Aga pühä es naka tuul aol sukugi riide vai koguni nellä-päävä õdaguspuuldõ nigu põra, ku tii masinõid ja poodi inemiisi aigsõst täüs.

Muna värviti meil allõs pühapäävä hommugult. Nuu, mea koksiti ja hommugu süü-di, olli niisama kohvipaksu sisen kiiten tõist värvi lännu. Arvada, et tuud kõrda pedi vanaimä, kiä hommugult vaht-sõmba rāti pähä pand' ja uma tõstamendiraamatuga, nigu tä esi ütël, tarõn laua manh istõ.

Latsil kiild' tä ka nii riide ku puulpäävä asjanda joosuta ja hoiat, et puulpäävä ei tohe

NÕLVAKU KAIE PILT

Mõnikõrd om munapühis ollu suur kevväi käen.

vällän haina kah üles kaksada, verepigarõ tulõva külge. Muiduki es saa latsõ varguisi pruuvmada jättä, kas tulõgi veri vällä. No is tulõ küll, aga sõnna tull' kullõlda.

Vahepäälse riigikõrra aigu mõistõti mi pühädekombõ, mis om siski osa rahvakultuurist, nii ärä tsurki, et mi suurõ riide õga vaiksõ puulpäävä taustast medägi ei tiia. Mi põhjanaabri pandva immes, ku meil suurõ riide õdagu kellelegi kül-lä mindäs ja pidusid peedäs, aga õga aigu enämb tagasi ei

käänä. Olkõ noh, suurõ riide diskost ei olõ viil õnnõs kuul-dunu.

Pühapäävä hommugu soo-vit vanaimä mul vällä kiikma minnä ja käske tähele panda, et päiv kiigus kah mukka üten. Olf jo tuugi kommõ pühä-kirjast võet, aga tä mullõ pi-kembät sellätämä es naka. Ütel ennegi, et no om rõõmus aig. Muiduki kutsutas munapüha viil ka keväjepühäs.

Täämbä om suur nelläpäiv. Olõmi hilla-tassa rõõmsa, et kevväi om käen ja pühä tulõkil!

Pulga Jaani mõtõlus

Muinasjutt tuust, kuis Ivanist parteilanõ sai

Ivan olf, ausalõ üldä, vastik tüüp. Kedägi tä es kullõ, kõik saatsõ pikält. Tälle miildü viin, kakõlus, võõra naasõ jne.

Lõüti, et perämine võimalus om – võtta Ivan vasta NLKP liikmõs ja sis timä pääle rõhu-da kõgõ partei tohtu autori-teediga.

Ja tull'gi lõpus päiv, kon Ivan saisõ kõigi ummi pattõ-ga parteibüroo iin. Küsümüse naksiva kõgõ vähämbäst: mille sa parteimaja trepist alla kusit? Seltsimehe kaabu sai likõs!

Ivan lubasi kõik viguri maha jättä. Ka viina, kakõlusõ, võõra naasõ. Lõpus küsse tõnõ sekretär: a kas sa partei iist elu kah annat? Tuu pand' Ivani tsipa mõtlõma. Tä rehken' midägi näppe pääl ja ütël sis, esi üleni higine: sitta kah, võtkõ sis taa elu kah, mis tuugi inämb väärt om ilma viina, naisi ja kõgõ muulda, mille ma teile joba är lubasi.

Milles siinkotsil seo vana juudi muinasjutt? (Juudel olf laagritõn aigu asju vällä mõ-tõlda). Tulõtagõ miilde, ku meid nakati lääne poolõ üm-bre säädistämä. Midä kõnõl sis Marju Lauristin? Läänel om Eestit vaia Vinnemaaga suht-lõmises, nimä esi ei tunnõ vinläse mõttõviisi. Nüüd tulõ vällä, et kõgõ olulisemp jutt om jäänü kõnõlõmada. Lin-kõnõld jutust tulõ vällä, et vin-läne rehkenäs surmaga väega ja pidä tollõst variandist luku (kui muu ei avita).

Mis põrõlt sünnüs? Kõik rüükvä ütël meelel: Vinnemaa tulõ kahuriidega ümbre pii-rada, küll tä sis uma koobaldi är and. A vinläne või mõtõlda nigu tuu Ivan: ku laia lehte inämb mänge ei saa, sis ei olõ-ki elul mõtõ. Tulku tuu surm sis kasvai tuumapommi läbi. Ja sis kõlbas tuu laul, et «kats armastajat matõti üttele hauda mõlõmba».

Minevä nädäli kaivõti midä-gi Varstu ühishaudu man. Ma jõudsõ umal aol kõnõlda Vars-tu surnumatjiidega. Tulõ vällä, et ainukõnõ kolmõpäävatsen lahingun langõnu sakslanõ aeti hauda koon ummi vainlaisiga. Laiba olli nädälipäävä maan vedelnü, surnumatja tahtsõva kah värsket õhku. Ülemuisi kõrraldus sakslanõ kavvõm-balõ mõtsa ala matta jäeti täüt-mäldä.

Sõda olf peaaigu läbi, tuud unõlmiide positsiooni Ritsikä oja veeren olf mõttõtu rünnä-dä. Üte inemise rumala käsu peräst jäie vähämbält sada naist ilmaaigu meesteldä.

PULGA JAAN

Midä tähendäs üts pini

KOIDO RIINA

Seo ao inemiisil om nii kipõ, et näil ei olõ aigu õigölõ mõtõldagi. Ja vahepääl jääse mõnõki aša tähele panmada tuuperäst, et olõt aastit niimuudu harinu.

Ku kõnõlda kotost, sõs tulõ iks miilde, et pallodõl omma kodovalvja kah – pini. Nüüd peetäs näid jo perreliikmis, ei olõ inne keti otsah rüükvä hallõ kujo.

Olõ terve uma elo maal elänu ja harinu, et kotoh om iks pini, kas valvja vai hää sõbõr. Kuna sõsar olf must hulga vanõmb ja käve joba koolih, pidi lepmä neläjalgsõ mänguseldsilidsega. Üte Vesta-nimelidsega sai hulka aastat oltus. Suvõl lämmäga lätsi rattaga järve viirde ujoma ja pini tullf kõgõ üteh. Solbõrd kõtuni viih ni hoitsõ mul silmä pääl. Är tä tiidse, kuna ma koolist kodo tulõ, istsõ kodotii pääl lõhmusõ all ja uutsõ.

Kolhoosi aigu olliva hainamaa vahepääl kavvõmbal. Ku vanaesä elli, käve tä rattaga lehmi edesi panmah, Vesta maaha es jää. A ütskõrd pidi vanaesä Rāpinäle minemä, istsõ ratta sälgä ja läts. Ku puuti nakaš minemä, kai sālā taadõ ja pini olf kah üteh tulnu, ega timä es tiiä, kohe mindäs. Vanaesä kuuli är, viidi taadõ tarrõ jahedahe, panti uss kinni. Vesta otsõ-otsõ, peräkõrd hiitse ussõ taadõ maaha, es lää kohegi. Lõpus imä tekk ussõ valla, lask pini-

REIMANNI HILDEGARDI TSEHKENDÜS

kese vanaesä mano, mõtõl viil, et mis saa. A midägi, Vesta nuhksõ üle ja läts küüki uma asõmõ pääle. Ei tiiäki, kas sai arvo, et vanaesä om koolnu, vai mõtõl, et tä maka sāl.

Pinnel om jo joosuaig ja ega sõs ei hoia näid midägi kotoh. Lätsimi tõdõsõ latskõsõga kinno «Baskerville'e pinni» kaema. Tagasi tullõn kisksõ joba hämaräst, kõrraga kaimi – määnegi helle elläi tulõ vasta. Hiitumi kõrraperäst, a sõs tundsõ uma Vesta är. Kül olf hää miil.

Tä olf sāl külä pääl ja vast kuuldsõ mu hellü, tullf kaema. Saimi viil jupp aigu naarda umma Baskerville'e pinni.

Ku mehele lätsi, olf siin perren viil kats pinni: taks rohõmb tarõpini ja tõnõ suurõmb moro pääl. Kuna meil om mõts ligi, sai suu pääl mafah käütüs. Suur pini tullf kõgõ üteh nigu turvamiis, pikuf samblõ pääl vai tegi väiko tsõõri, a kodo es lää.

Näidega saa nallf kah. Mis ti mõtlõl, et inne inemise umma kadõhõ, no ega piniki maaha

jää. Meil olf taks Benno joba mitu aastat. Vana moropini jäie haigõs ja läts taivariiki, nii tõimiki vahtsõ Bobi. Kut-sigu tahtva jo mängi. Osti sõs karvadsõ lindava taldri-gu, mis tekk hellü kah. Tulli poodist kodo ja andsõ tuu Bobilõ. Esi lätsi vei koti tarrõ. Pini es saa ütsindä mängi, tullf kaema, kohe ma jäie. Ku katõkõistõ aida jõudsõmi, es olõ taldrikut kohki. Kül ma otsõ – no tävvelik müstika. Läts paar päivä müüdä, miis tekk väläh tüüd, kõrraga tullf Benno, taldrik suuh ja veidü mullanõ. Saiva paar kõrda mängi ja joba asi kaonu. Mul es jää muud üle, lätsi puuti ja osti tõdõsõ viil. Nüüd, ku mõlõmbil olf uma taldrik, es käksi Benno kah inämb.

Mõnikõrd mõtlõl, et olnu hää, ku pini saasi su jutust arvo vai mõistasi kõnõlda. Elon ei lää kõgõ kõik nii, nigu tahas. Ku mu miis siist ilmast är kutsuti, otsõ Benno tedä jupp aigu takah. Tullf väläst sisse, kai ütte tarrõ sohva pääle – es olõ. Läts tõistõ tarrõ – es olõ. Sõs istõ põrmandu pääle ja kai säändse näoga otsa, nigu tahaš küssü: koh tä ummõhtõgi om? Kuimuudu sa tälle ütlet, et peremiis ei tulõ inämb kodo... Mullõ olli pini katõkõisi hää seldsilidse ja kamba pääle saimi toimõ, kuigi rassõ olf.

Nii ei kujotagi umma koto ilma pinilä ette. Tä om kõgõ olõmah, uut sinno ja om lõpmada õnnõlik, et sa tullit.

MURDE KERDO

Parksepä keskukooli 6. klassist

mõtõ. Tä müü neo lamba maa-ha ja and raha haigõmajalõ ja latsikodolõ, selle et täl hindäl rahha vaia ei olõ.

A jänēs kaof päält tuud uma kõnõlõmisõ võimõ, muutu hariligus jänēses ja juussõ mõtsa. Poiskõnõ otsust, et inämb tä eläjit kübäräst vällä ei võlu ja hindä võlukeppi tä kah inämb kunagi valvõlda ei jätä.

Rehkendä'!

- Edimäne päiv tsilku puu seest ütessä liitrit mahla ja tõdõ päiv ütstõist liitrit. Mitu liitrit mahla tsilku puu seest katõ pääväga?
- Kuldnokk löi egä päiv üte muna. Mitu munna olf kuldnokal pesän viie pääväga?
- Maja iin lätsi' häitsemä kolm ämmälehte, a maja kõrval häitsi noid joba ütesä. Mitu ämmälehte häitses no' maja ümbre?
- Sinilillikimbu seen olf viistõist sinililli. Lats kaof noist säidse är. Mitu sinililli sai vaasi?
- Munapühis taheti är värvi' katskümmand munna, a kolm munna sattõ' maaha. Mitu munna jäi värvmises?
- Esä lahk hummogu är ütessä rassõt kõopakku ja õdagu viil katõssa pakku. Mitu pakku esä puuhalgõs lahk?
- Ütest puupakust sai nelitõist halgu, tõdõst ütessä. Mitu halgu sai tõdõst pakust veidemb?
- Üts kass joosif muro pääl katõssa tsiiru, a tõdõ kass kats tsiiru veidemb. Mitu tsiiru teivä' kassi' kokko?
- Ütel pääväl linnaš taivan viis tsirguparvõ, a tõdõl pääväl kats inämb, kolmandal kolm inämb. Mitu tsirguparvõ linnaš taivan kolmõ pääväga?

Mustkunstnik

Elli ütskõrd poiskõnõ, kiä tahtsõ mustkunstnikus saia. Ku tä suurõs kasvi, tullf täl mustkunst joba väega häste vällä ja tä naas mustkunsti-etendüisi tegemä.

Inne edimäst etendüst olf poiskõnõ murrõn, kas tä iks saa jänese mütsüst vällä tõmbamisõ trikiga toimõ. Etendüs jo nakaš pääle ja tä otsust, et jätt jänesetriki kõgõ lõppu.

Ku tä pidi lõpun tuud trikki tegemä, sis tä kül peläs hirmsalõ, a trikk õnnistu väega häste. Tä es tõmba kübäräst vällä harilikku jänest, a hoobis säändse, kiä mõistsõ kõnõlda. Jänese jätse tä muidoki hindäle alalõ.

Poiss ja jänēs saiva suuris sõprus. Ütskõrd suvsõ jänēs, et poiskõnõ võlunu vällä kõnõlõva lamba. Tä kõnõl tuu mõttõ poiskõsõlõ edesi, a poiskõsõl olõ õs aigu. Jänēs es jää tuuga rahulõ ja rüüvse poiskõsõ

Latsilõ

Vastus saada
üte nädäli joosul
meiliaadrõssi pääle
latsinukk@umaleht.ee
vai postiga:
Uma Leht,
Tartu 48,
65609 Võro.

Vastussõ mano panõ
kirja uma nimi, vannus
ja kimmähe ka
postiaadrõs.

Vastajidõ vaihõl loositas
vällä võrokeelitsit välläandit.

Latsinukka tugõva
Võro instituut
ja Võro selts VKKF.

Minevä kõrra vastus:
KEVVÄI KÄEN.

Avvohinna saa UFFERTI SVEN
(9) Voorõpalo küläst.

Parm tsuskas

Nalapildiga tsuskas ütiskunda mõnõst hellembäst kotussõst

Rõugõ Rebäse külä miis VARUSTINI ANDRES, tunnõt ka nimega PARM.

Tossu Tilda pajatus

Sannakoolitus

Tuust om kõva viistõist aastat müüdä lannü, ku mi kävemi Kasaritsan tsõdsõpoja juubõlil. Võrol olf õkva tettü määnestki sannakoolitust ja tuud arotõdi sünnüpäävälavvan kah. Kiäki muidoki noid Võro loengit kulõlnu es olõ, a sanna kotsilõ olf kõigil midägi üteldä. Ja muidoki olf sāl sann kah kütte pantu.

Nii peeti sāl lavva takan sis ütte ummamuudu sannakoolitust. Üts miis ütelf kõva selge helüga: «Ma mõsõ sannan kõgõpäält uma kerä puhtas!» Naanõ tõsõl puul lauda ütelf, et sannan om kõgõ tähtsämb iks lõuna. Ku lõuna om hää, sis om sann tävve iist. Tõnõ miis võtsõ sõnna, ütelf, et tä lätt sanna uma Leiliga. Sis om täl sālāmõskja kah umast käest võtta. Leili olf-gi mehe tõnõpuul. Kõnõldi viil,

et hää olõs, ku saasi savvusan-na, sis saat häste puhtas. Ja viil tullf jutus, et siip ei olõ määnegi keemiäplõnn, a om luuduslikõst ainist kokko keedetü.

Üts olf kriitiline, ütelf, et ei massa taa tarkusõga üle pinguta ja muialt tuudu lektori ei tiiä sittagi ja targutasõ niisama. Joba vana eestläse käve ihho hariman ja tuu omgi kõgõ suurõmb tarkus, mis põlvõst põlvõ edesi antas.

Perän sai sann Kasaritsan kah valmis. Rahvas läts sanna, a mi lätsimi kodo. Nii ei tiiäki, kuis tuu mõskminõ sāl edesi läts, kas nühti hinnäst üleväst alla vai risti. Pääasi, et inemise puhtas saiva. Ja nigu luulõsalmgi sanna kotsilõ ütles:

*Tast vii üten elotiile
puhta perse, rõõmsa meele.*

TOSSU TILDA

Muda Mari pajatus

Salahanõ väetüsemuld

Ma kuuli raadiost, et jälki tulõ valli. Seokõrd piät valima, kas täütä säädüisi vai naada kuřategijäs. Targa liinainemise omma vällä mõtõlnu, kuimuudu söögitsolki ja muud asku eräle hoita. Tuu tähendäs, et nüüd piät liinainemisel ka kõõgih tsoligipang olõma, nigu maal kõik aig om olnu. Liinainemiisiga om klaar, näile tulõ maja mano tsolgitunn ja massina veevä kõik minemä.

A maal om olnu tõistmuudu. Vanastõ lätsi söögiperä tsia-

pangi ja tsiga sai kõtu täüs. A tsika võit õnnõ salguisi pitä. Innembä seivä pini ja kassi inemiisi söögiperrri. A nüüd söõvä pini õnnõ poodipräänikit. Sõs piätki esi kõik är süümä, mis süvvä sünnüs. Kardohkakoorõ olõ visanu iks asuunkuhe. A ku inspektri tulõ perrä kaema, kas ma iks säädüse perrä umah unikuha väetüsemulda tii, sõs tulõgi vällä, et ma piä-i säadu-sest kinni. Piät olõma kast. A ku osta plastist kasti, kas ma sõs hoia luudust? Ma piä innembä salahast unikut, ku viil luudusõhe plasti mano vii.

MUDA MARI

Telli Uma Leht!

tellimine.ee/umaleht,
tel 617 7717.